

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας

(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

4 - 6 Σεπτεμβρίου 2009 • Νυμφαίο Φλώρινας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία
της Ελληνικής Γλώσσας
(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΥΜΦΑΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
4, 5 και 6 Σεπτεμβρίου 2009

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:

Τομπαΐδης Δημήτριος
Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μέλη:

Δαμανάκης Μιχάλης, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιορδανίδου Άννα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Καλλογήρου Τζίνα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Καμαρούδης Σταύρος, επίκ. καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Καψάλης Γεώργιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσογιάννης Δημήτρης, επίκ. καθηγητής Φιλοσοφικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ματσαγγούρας Ηλίας, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Μήτσος Ναπολέων, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπερελής Πέτρος, σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Νάκας Αθανάσιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Ντίνας Κώστας, αν. καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σουλιώτης Μίμης, καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τσιάκαλος Γιώργος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χατζηπαναγιωτίδη Άννα, επίκ. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick Κύπρου
Χατζησαββίδης Σωφρόνης, καθηγητής ΤΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κώστας Δ. Ντίνας

Γραμματέας

Άννα Βακάλη

Ταμίας

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη

Μέλη

Αναστασία Στάμου
Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος

Γραμματεία

Έφη Γώτη
Ευδοξία Τραϊανού
Δημήτρης Χασανίδης
Ελένη Παπαϊωάννου
Στεφανία Τσακίροπούλου

Πλήρης βιβλιογραφική αναφορά άρθρου:

Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α., Βακάλη, Α., Κωτόπουλος, Τ. & Στάμου, Α. (επιμ.) 2010. Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή "Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)", βλ. <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika> ημερομηνία πρόσβασης ηη/μμ/εε

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η "φυσιогνωμία" των μαθητών του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού και του Κέντρου Νεοελληνικής Γλώσσας στην Οδησό

Δώρα Τελλίδου

Εκπαιδευτικός, υπ. Διδάκτορας Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή

Φλώρινας, Τμήμα Νηπιαγωγών

Nanoushka Podkovyoff

Υπεύθυνη του Κέντρου Νεοελληνικών Σπουδών, καθηγήτρια Νεοελληνικών στο Κέντρο

Νεοελληνικών Σπουδών, Εθνικό Πανεπιστήμιο Οδησού, Παράρτημα Οδησού του

Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού

Κώστας Ντίνας

Αναπληρωτής καθηγητής Γλωσσολογίας

Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας,

Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, Τμήμα Νηπιαγωγών

Abstract

The present paper describes the nature of an e-mail collaboration with the Hellenic Institute of Culture in the city of Odessa, in Ukraine. This is also a chance to show the important work the Hellenic Institute has done in that country to promote Hellenic culture and civilization. The research stages are confined into two phases: 1) teachers' electronic communication for the implementation of the study, 2) students send e-mail corresponding to a ready-made questionnaire. A survey form was administered to the students who study Greek language in the University and the Hellenic Institute. They willingly agreed to fill in the form with their personal data, their motivation for studying the Greek language and their learning objectives. The questions we are eliciting in our survey aim at revealing their motivational stimuli, either instrumental or integrative. Their responses are a reflection of their foreign language experience and their social background as well. Using the findings from the surveys and their teacher's writing report we present descriptive information about the students who are learning Greek in Odessa, about the Hellenic Institute in the city, and a general review of the teaching methods employed by the Greek language teacher, Nanouska Podkovyoff. Their replies would be a valuable aid for our country's language departments in the administration of their basic language programs.

1. Εισαγωγή: Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού

Στο πλαίσιο της προβολής του Ελληνικού πολιτισμού και της Ελληνικής γλώσσας σ' ολόκληρο τον κόσμο, το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού ιδρύει παραρτήματα σε αρκετές πόλεις. Δεν θα μπορούσε να απουσιάζει η Οδησός, πόλη από όπου —εκτός των άλλων— ξεκίνησε τη δράση της η Φιλική Εταιρεία.

Το Παράρτημα του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού ιδρύθηκε στην ιστορική πόλη της Οδησού το 1994, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος και την άδεια λειτουργίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ουκρανίας¹. Ο Δήμος της Οδησού παραχώρησε για το σκοπό αυτό, με συμβολικό μίσθωμα, τρία οικήματα, ένα από τα οποία υπήρξε η ιστορική οικία του Γρηγορίου Ιωάννου Μαρασλή, όπου συνεδρίαζαν και τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας.

Στο Ίδρυμα υπάρχει Σχολή ελληνικής γλώσσας, όπου φοιτούν μαθητές όλων των ηλικιών για 4 χρόνια, συνήθως 2 φορές την εβδομάδα από 1^{1/2} ώρα. Κυριότερη προτεραιότητα του Ιδρύματος είναι ο προσανατολισμός των μαθημάτων σε ζητήματα ιστορίας και πολιτισμού. Μερικοί από τους μαθητές παρακολουθούν και τα μαθήματα προετοιμασίας για την "πιστοποίηση" της ελληνικής γλώσσας, κάθε Σάββατο. Το Παράρτημα της Οδησού είναι το μόνο εντεταλμένο εξεταστικό κέντρο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στην Ουκρανία και στη Μολδαβία για την απόκτηση αναγνωρισμένου τίτλου πιστοποίησης της ελληνομάθειας. Το Παράρτημα συμβάλλει επίσης στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ενισχύοντας με διδακτικό υλικό και προσωπικό το Πανεπιστήμιο Οδησού καθώς και σχολεία και ΑΕΙ σε άλλες περιοχές της Ουκρανίας. Μέσα από τις ποικίλες δραστηριότητές του (επιμορφωτικά σεμινάρια, επιστημονικά συνέδρια, εκδόσεις, υποτροφίες, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, διαγωνισμοί) ενισχύεται η διάδοση του ελληνικού πολιτισμού και της γλώσσας.

¹ (N 27, 8 Απριλίου 1994), [www.http://hfc.gr/parartimata/odissos](http://hfc.gr/parartimata/odissos)

Ένας άλλος σημαντικός χώρος του ελληνισμού στην Οδησσό είναι η βιβλιοθήκη

του παραρτήματος, που συνδέεται με τη λειτουργία των τμημάτων Ελληνικής Γλώσσας, και ως κέντρο πληροφόρησης εξασφαλίζει την πρόσβαση σε κάθε είδους πληροφορία που αφορά την Ελλάδα. Λειτουργεί από το 1994 και είναι η μοναδική στο είδος της σε όλη την Ουκρανία,

μηχανογραφημένη και δανειστική, με μια πλούσια συλλογή βιβλίων η οποία απαριθμεί περισσότερους από έξι χιλιάδες ελληνικούς τίτλους. Ενημερώνεται επίσης με ουκρανικές, ρωσικές και άλλες ξενόγλωσσες εκδόσεις. Αυτοί που χρησιμοποιούν κυρίως τη βιβλιοθήκη είναι νέοι, ηλικίας 16 έως 25 ετών, ως επί το πλείστον σπουδαστές σε ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ακολουθεί ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων μέσης ηλικίας, καθώς και μαθητών, κυρίως από σχολεία όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα.

2. Θεωρητική υποστήριξη της έρευνας

Σύμφωνα με πολλούς ερευνητές, τα κίνητρα θεωρούνται από τους ισχυρότερους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας (Manfred, 2004, Gardner, 2001). Σε έρευνες σχετικά με τα κίνητρα χρησιμοποιείται συνήθως ως μεθοδολογική βάση ένα κοινωνικο-εκπαιδευτικό μοντέλο: εξετάζεται η προσωπικότητα των μαθητών, διότι θεωρείται πρωταρχικής σημασίας η περιγραφή και η αναγνώριση του προφίλ του χρήστη της ξένης γλώσσας (the nature of the L2 user) και το μαθησιακό στυλ, δηλαδή ο τρόπος που μαθαίνει, (Dwek, 2000, Bandura, 2001, Bennett, 2005). Τα κίνητρα και οι εσωτερικές διεργασίες του ατόμου διερευνώνται μέσα από τις πληροφορίες που αντλούνται από τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία, ασχολία, ενδιαφέροντα), αλλά και από τα μεθοδολογικά, δηλαδή του τρόπου διδασκαλίας και μάθησης. Στη συγκεκριμένη έρευνα προσεγγίσαμε τα παραπάνω θέματα, κίνητρα, ενδιαφέροντα και το θέμα του «πώς» μαθαίνουν, με τρεις κλειστές ερωτήσεις, οι οποίες αφορούν την επικοινωνιακή ή δομική διδασκαλία της γλώσσας και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές.

Τα δεδομένα μας αναλύθηκαν και ερμηνεύτηκαν με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία για τη σημασία και τη συμβολή των κινήτρων στη μάθηση μιας ξένης γλώσσας, (Norris, 2001, Ainley6, 2004).

Τα ευρήματα υποστηρίζονται θεωρητικά, κυρίως από τις έρευνες της Vivian Cook, όπου αναφέρονται διάφοροι λόγοι για τους οποίους μαθαίνουμε μια ξένη γλώσσα. Τα ευρήματα από την έρευνα που κάναμε για τα κίνητρα των μαθητών στην Οδησσοό εμπεριέχονται στους λόγους για τους οποίους διδάσκεται μια ξένη γλώσσα, όπως περιγράφονται από την Cook, (2004):

- ✓ είναι τρόπος επικοινωνίας με ομιλητές της γλώσσας προς εκμάθηση,
- ✓ είναι ένας τρόπος να ενταχθούν στην κουλτούρα μιας άλλης πολιτισμικής ομάδας, και
- ✓ ένας τρόπος να προαχθεί η διαπολιτισμική αλληλοκατανόηση και η ειρήνη.

Ο Coleman (1996) καταγράφοντας τους λόγους για τη μάθηση μοντέρνων γλωσσών στην Αγγλία, κατέδειξε ότι οι πιο δημοφιλείς αναφορές ήταν: "επειδή μου αρέσει η γλώσσα" και "για να έχω καλύτερη κατανόηση του τρόπου ζωής στη χώρα όπου ομιλείται η γλώσσα που μαθαίνω". Παρόμοια και στη συγκεκριμένη έρευνα αναδείχθηκε ως κύριος λόγος το "ενδιαφέρον για τη γλώσσα" και για τον "ελληνικό πολιτισμό" (πίνακας 8).

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, (Lile, 2002, Cretu, 2003, Manfred, 2004), τα κίνητρα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: τα εσωτερικά και τα εξωτερικά². Τα εσωτερικά αφορούν τις θετικές στάσεις των μαθητών προς την εκμάθηση της ξένης γλώσσας και την εσωτερική επιθυμία να εμβαθύνουν και στην κουλτούρα του λαού. Οι εσωτερικοί στόχοι που θέτει το άτομο σχετίζονται με τις στάσεις προς τη γλώσσα και ότι έχει σχέση με αυτήν, όπως οι άνθρωποι που την ομιλούν, η χώρα, ο πολιτισμός. Εκτεταμένες έρευνες σχετικά με τα κίνητρα έγιναν αρχικά από τον Gardner (1996), βασισμένες στο κοινωνικο-εκπαιδευτικό μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο τα εσωτερικά κίνητρα πηγάζουν από τα προσωπικά ενδιαφέροντα των ατόμων και την κουλτούρα που αντιπροσωπεύει η γλώσσα. Ο Gardner και οι συνεργάτες του απέδειξαν ότι έχει άμεση σχέση η απόδοση στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας με τα εσωτερικά κίνητρα μάθησης.

² Intrinsic and extrinsic motives.

Οι σπουδαστές οι οποίοι παρακινούνται από εσωτερικά κίνητρα αναπτύσσουν την προοπτική της *πολυ-ικανότητας* (multi-competence), δηλαδή την ικανότητα να αντιλαμβάνονται δύο ή περισσότερες γλώσσες, γεγονός που συντελεί στην αλλαγή των ατόμων, στις σχέσεις τους, στις στάσεις και στις συμπεριφορές τους (Cook, 2004). Η τάση για την κατανόηση του πολιτισμού και της κουλτούρας της γλώσσας που μαθαίνουν οδηγεί σε εσωτερική ισορροπία και ανάπτυξη διαφόρων νοητικών διεργασιών που απορρέουν από τους ανθρωπιστικούς στόχους της μάθησης. Θα πρέπει να αναφερθούμε και στο ρόλο του δασκάλου, ο οποίος παίζει καταλυτικό ρόλο στον τρόπο που μαθαίνει ο μαθητής καθώς και στις στάσεις του.

Από την άλλη πλευρά, τα εξωτερικά κίνητρα αποσκοπούν σε περισσότερο λειτουργικούς και χρηστικούς στόχους,³ οικονομικούς ή κοινωνικούς. Όμως, υπάρχουν και ερευνητές που ισχυρίζονται ότι και τα εξωτερικά κίνητρα, όπως είναι η επαγγελματική καριέρα, αποτελούν διαχρονικά παράγοντα αποτελεσματικής μάθησης και ισχυρών κινήτρων (Manfred Wu Man-Fat, 2004).

Ο Brown (2000) τονίζει ότι δεν είναι απαραίτητο να αποκλείονται αμοιβαία οι δύο τύποι κινήτρων. Οι μαθητές μπορούν κάλλιστα να συνδυάζουν και να αξιοποιούν τους μαθησιακούς τους προσανατολισμούς σύμφωνα με τα εσωτερικά και τα εξωτερικά κίνητρα. Η επιθυμία να επικοινωνούν με μέλη της γλώσσας στόχου, δηλαδή η χρήση της γλώσσας προς εκμάθηση, εμπεριέχει και τους δύο τύπους κινήτρων. Γενικά όμως στην έρευνα υποστηρίζεται ότι η αποτελεσματικότητα και η επιτυχία στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας συντελείται από τα εσωτερικά κίνητρα,⁴ (Norris-Holt, 2001), διότι τα κίνητρα που σχετίζονται με πρακτικές και λειτουργικές ανάγκες, όπως η εύρεση εργασίας ή η φοίτηση σε πανεπιστήμιο, δεν προϋποθέτουν την ανάμειξη του ομιλητή στην κοινότητα της ομιλούμενης γλώσσας στόχου (Hudson, 2000) και έτσι αυτοί αρκούνται σε ό,τι τους αφορά λειτουργικά.

3. Η έρευνα

3.1 Στόχος

³ Instrumental motives.

⁴ Integrative motives

Η γνώση της ελληνικής γλώσσας προσφέρει ευκαιρίες για επαγγελματική αποκατάσταση και αυτό αποτελεί μια μεταβλητή προς εξέταση στην έρευνά μας με τους σπουδαστές των ελληνικών στην Οδησσό. Όπως αναφέρεται στον ιστότοπο του Ιδρύματος, κάτοχοι του πιστοποιητικού εργάζονται στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στην Οδησσό, στο Γενικό Προξενείο της Μαριούπολης, σε ελληνικές επιχειρήσεις στην Ουκρανία, στο Παράρτημα του ΕΠΙ και σε άλλους φορείς. Πολλοί διδάσκουν ελληνικά σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως το γυμνάσιο Μαρίνσκι και τα κυριακάτικα σχολεία της Οδησσού, τα κυριακάτικα σχολεία της Κριμαίας και το Πανεπιστήμιο του Κισινιόβ στη Μολδαβία. Αποτελεί επομένως ισχυρότατο κίνητρο η εκμάθηση των ελληνικών.

Αυτό που μας ενδιέφερε κυρίως στην έρευνα ήταν η διερεύνηση των λόγων και κινήτρων που έχουν οι σπουδαστές στην Οδησσό για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Το κίνητρο της εκμάθησής της τίθεται ως κύρια μεταβλητή στην έρευνά μας. Παράλληλα, για να δώσουμε όσο το δυνατό περισσότερο ολοκληρωμένη εικόνα της φυσιογνωμίας των μαθητών που επιλέγουν να μάθουν τα ελληνικά ως ξένη γλώσσα στην Οδησσό, εξετάσαμε κι άλλες μεταβλητές, σύμφωνα με το κοινωνικο-εκπαιδευτικό μοντέλο, όπως τα ενδιαφέροντά τους, τα θέματα που διδάσκονται, το ενδιαφέρον τους για τη γλώσσα, τις δυσκολίες τους και τη μεθοδολογική προσέγγιση που προτιμούν. Κύριος σκοπός μας είναι να διαπιστώσουμε τους λόγους που ωθούν στην επιλογή των ελληνικών ως ξένης γλώσσας και να σχηματίσουμε το κοινωνικό τους προφίλ, ώστε να το συνδυάσουμε με τους στόχους και τα κίνητρά τους.

3.2. Μέθοδος

Η έρευνα έγινε με εργαλείο μια "φόρμα" κλειστών και ανοιχτών ερωτήσεων. Είχε κυρίως ποιοτικό χαρακτήρα, αλλά γίνονται και ποσοτικές μετρήσεις για τη διευκόλυνση της ερμηνείας των ποιοτικών δεδομένων.

Συλλέχθηκαν συνολικά 52 φόρμες απαντήσεων από 44 κορίτσια και 8 αγόρια από τους μαθητές του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού (40,4 %) και του Κέντρου Νεοελληνικής Γλώσσας (59,6 %) στο πανεπιστήμιο της Οδησσού.

Πίνακας 1. Κατανομή των υποκειμένων ανάλογα με τον τόπο σπουδών

Τόπος	(Συχνότητα)	Ποσοστό
Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού	(21)	40,4 %
Κέντρο Ελληνικών Σπουδών	(31)	59,6 %
Σύνολο	(52)	100 %

Η εθνικότητα των περισσότερων που μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα (πίνακας 2) είναι η Ουκρανική (86,5 %), ενώ υπάρχουν λίγοι Ρώσοι και Ρωσίδες (9,6 %) και δύο Ελληνίδες που ζουν στην Ουκρανία (38 χρόνων, τεχνικός και 25 χρόνων, οικονομολόγος).

Πίνακας 2. Κατανομή των υποκειμένων ανάλογα με την εθνικότητα

Εθνικότητα	Συχνότητα	Ποσοστό
Ουκρανοί/ ές	45	86,5 %
Ρώσοι/ -δες	5	9,6 %
Έλληνες/ -δες	2	3,8 %
Σύνολο	52	100 %

Το ηλικιακό εύρος κυμαίνεται από 17 έως 44 χρόνια (πίνακας 3). Βέβαια, οι περισσότεροι είναι κάτω από 20 χρόνων (61,5 %) και είναι όλοι φοιτητές (77,6 %), όπως φαίνεται στον πίνακα 5, αλλά υπάρχουν και αρκετοί πάνω από 30 που μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα (11,5 %), όλοι επαγγελματίες (18,4 %) και δύο νοικοκυρές (4,1 %), (πίνακας 4).

Πίνακας 3. Κατανομή των υποκειμένων ανάλογα με την ηλικία τους

Ηλικία	Συχνότητα	Ποσοστό
15- 20	32	61,5 %
20 - 25	12	23,1 %
25 - 30	2	3,8 %
30 - +	6	11,5 %
Σύνολο	52	100 %

Πίνακας 4. Κατανομή των υποκειμένων ανάλογα με το επάγγελμά τους

Επάγγελμα	Συχνότητα	Ποσοστό
Φοιτητές/ -τριες	38	77,6 %
Επαγγελματίες	9	18,4 %
Οικιακά	2	4,1 %
Σύνολο	49	100 %

Πέρα από τα δημογραφικά στοιχεία της έρευνας, παραθέτουμε και τα υπόλοιπα στοιχεία που συλλέξαμε από τη φόρμα απαντήσεων, για να σχηματίσουμε την φυσιογνωμία των μαθητών που μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα. Τα στοιχεία αυτά αφορούν τα *προσωπικά τους ενδιαφέροντα, τις απόψεις τους, τα κίνητρά τους, αλλά και μεθοδολογικά δεδομένα.*

Για να διευκολύνουμε τους μαθητές να εκφράσουν άποψη για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, αλλά και για να συνοψίσουμε τα αποτελέσματα της έρευνας, συμπεριλάβαμε μια γενική ερώτηση σχετικά με το ενδιαφέρον τους για τη γλώσσα.

Πίνακας 5. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με το βαθμό ενδιαφέροντος των μαθητών προς τη γλώσσα

Βαθμός ενδιαφέροντος	Συχνότητα	Ποσοστό
Ενδιαφέρομαι πολύ	38	73,1 %
Αρκετά	14	26,9 %
Καθόλου		
Σύνολο	42	100 %

Στον πίνακα 5 φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών (73,1 %) ενδιαφέρονται πολύ και το 26,9 % αρκετά.

Το κοινωνικό προφίλ των μαθητών διαφαίνεται από την ασχολία που έχουν δηλώσει αλλά και από ό,τι καταγράφηκε στην ανοιχτή ερώτηση σχετικά με τα ενδιαφέροντά τους. Οι αναφορές που συγκεντρώθηκαν αναλύθηκαν σε κατηγορίες ανάλογα με τα θέματα που προέκυψαν. Οι μαθητές αναφέρθηκαν σε οκτώ διαφορετικά **θέματα-ενδιαφέροντα:**

1. Τέχνη (μουσική, χορός, θέατρο, χορωδία)
2. Γλώσσες
3. Διάβασμα
4. Επικοινωνία στα Ελληνικά
5. Χρηστικά ενδιαφέροντα
6. Συναναστροφή/ κοινωνικότητα
7. Σπορ
8. Ταξίδια

Τα κύρια ενδιαφέροντα των μαθητών αφορούν θέματα τέχνης (35,8%) και ξένες γλώσσες (21,9%). Βλέπουμε ότι υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για τη μουσική, τον χορό, το θέατρο και τον κινηματογράφο, αλλά και για τις ξένες γλώσσες και το διάβασμα γενικότερα (13,1%).

Πίνακας 6. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών

Ενδιαφέροντα	Συχνότητα	Ποσοστό
Τέχνη	49	35,8 %
Γλώσσες	30	21,9 %
Διάβασμα	18	13,1 %
Επικοινωνία στα Ελληνικά	14	10,2 %
Χρηστικά ενδιαφέροντα	9	6,6 %
Συναναστροφή/ κοινωνικότητα	5	3,6 %
Σπορ	5	3,6 %
Ταξίδια	7	5,1 %
Σύνολο	137	100 %

Η καλλιτεχνική φύση των μαθητών και η φιλομάθεια προσδιορίζουν τη φυσιογνωμία τους, η οποία χαρακτηρίζεται παράλληλα και από τις αποκρίσεις τους σχετικά με τα κίνητρα (Πίνακας 7) στην ανοιχτή ερώτηση "για ποιο λόγο μαθαίνετε ελληνικά;" Συγκεντρώνοντας τις γραπτές απαντήσεις, εντοπίζουμε έξι θεματικές, στις οποίες κατηγοριοποιούνται όλες οι αναφορές στην παραπάνω ερώτηση-ζήτημα:

1. Πολιτισμός
2. Ιστορία
3. Επικοινωνία
4. Ενδιαφέρον για τη γλώσσα/ μάθηση
5. Επάγγελμα
6. Πανεπιστήμιο

Πίνακας 7. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με τους λόγους που μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα

Λόγοι	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολιτισμός	26	26 %
Ιστορία	4	4 %
Επικοινωνία	19	19 %
Ενδιαφέρον για τη γλώσσα	32	32 %
Επάγγελμα	13	13 %
Πανεπιστήμιο	6	6 %
Σύνολο	100	100 %

Η πλειονότητα των αναφορών σχετίζεται με το ενδιαφέρον για την ίδια τη γλώσσα και την επιθυμία των μαθητών να μάθουν ελληνικά (32%), ενώ αρκετά μεγάλο ποσοστό αναφέρεται στην επικοινωνία στα ελληνικά (19%), γεγονός που μας επιτρέπει να θεωρήσουμε ότι στο σύνολό τους οι αναφορές συγκλίνουν στο ενδιαφέρον για τη γλώσσα, γλωσσολογικά και πολιτισμικά. Δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι Ουκρανοί μαθαίνουν ελληνικά για επαγγελματικούς μόνο λόγους (13%) ή επειδή τους επιβάλλουν τη γλώσσα ως υποχρεωτική επιλογή στο πανεπιστήμιο (6%).

Ένα άλλο στοιχείο που ερευνήσαμε ήταν το κατά πόσο αυτοί οι Ουκρανοί που μαθαίνουν ελληνικά επικοινωνούν με Έλληνες, διότι το θέμα της επικοινωνίας θα μπορούσε να αποτελεί ένα ισχυρό εξωτερικό κίνητρο επιλογής της γλώσσας προς εκμάθηση. Διαπιστώσαμε ότι οι περισσότεροι (67,3%) δεν έχουν καμιά επικοινωνία με Έλληνες ή Ελλάδα. Οι υπόλοιποι (32,7%) επικοινωνούν στο μεγαλύτερο ποσοστό με e-mail (40%) και επισκέπτονται την Ελλάδα (30%), (πίνακας 9).

Πίνακας 8. Κατανομή των υποκειμένων ανάλογα με την επικοινωνία τους με Έλληνες

Επικοινωνία	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	17	32,7 %
Όχι	35	67,3 %
Σύνολο	52	100 %

Πίνακας 9. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με τον τρόπο επικοινωνίας με Έλληνες

Τρόποι Επικοινωνίας	Συχνότητα	Ποσοστό
Αλληλογραφία	2	10 %
E-mail	8	40 %
Τηλέφωνο	1	5 %
Επισκέψεις	6	30 %
Άλλο	3	15 %
Σύνολο	20	100 %

Παράλληλα με όλα τα παραπάνω στοιχεία που αναλύσαμε από τα ερωτηματολόγια, εξετάσαμε και ένα βασικό κατά την άποψή μας μεθοδολογικό στοιχείο, το οποίο θα μπορούσε να συμπληρώσει τη φυσιογνωμία των μαθητών μέσω

της παρεχόμενης διδασκαλίας. Δόθηκε μια απλή ερώτηση, με κλίμακα συμφωνίας, σχετικά με το ρόλο της γραμματικής στη μάθηση. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι σχεδόν όλοι συμφωνούν (94,2%) στη διδασκαλία της γραμματικής, για να μάθουν τη γλώσσα. Σε παρόμοια όμως ερώτηση-παγίδα (πίνακας 11), η οποία στοχεύει στην επιβεβαίωση της άποψης για τη χρήση της γραμματικής, κάποιοι προβληματίζονται (ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ) και το ποσοστό αυτών ανέρχεται στο 34,6%. Παρόλα αυτά, αυτοί που διαφωνούν με τη διδασκαλία της γλώσσας χωρίς έμφαση στη γραμματική κατέχουν και πάλι την πλειοψηφία (57,7%).

Πίνακας 10. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με το βαθμό συμφωνίας των μαθητών προς τη διδασκαλία της γραμματικής και της σύνταξης

Βαθμός συμφωνίας	Συχνότητα	Ποσοστό
Συμφωνώ	49	94,2 %
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	2	3,8 %
Διαφωνώ	1	1,9 %
Σύνολο	42	100 %

Πίνακας 11. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με το βαθμό συμφωνίας των μαθητών προς τη διδασκαλία των ελληνικών χωρίς έμφαση στη γραμματική

Βαθμός συμφωνίας	Συχνότητα	Ποσοστό
Συμφωνώ	4	7,7 %
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	18	34,6 %
Διαφωνώ	30	57,7 %
Σύνολο	42	100 %

Επίσης, θελήσαμε να συνδυάσουμε τη μεθοδολογία με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην εκμάθηση των ελληνικών και πάλι διαπιστώθηκε ότι εκεί που δυσκολεύονται περισσότερο είναι η γραμματική (28,9 %). Επόμενη μεγαλύτερη δυσκολία αντιμετωπίζουν στο "να ακούν και να καταλαβαίνουν" (22,9 %), καθώς και στο να μιλούν τη γλώσσα (21,7 %).

Πίνακας 12. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στη μάθηση των ελληνικών

Δυσκολίες	Συχνότητα	Ποσοστό
Να γράφω	13	15,7 %
Να διαβάζω	2	2,4 %
Να μιλάω	18	21,7 %
Να ακούω και να καταλαβαίνω	19	22,9 %
Γραμματική	24	28,9 %
Προφορά	5	6 %
Άλλο	2	2,4 %
Σύνολο	118	100 %

Ποια θέματα χρησιμοποιούνται κατά τη διδασκαλία των ελληνικών ως περιβάλλοντα χρήσης της γλώσσας; Στην αρχή ζητήθηκε διερευνητικά από τους μαθητές να γράψουν μόνοι τους τα θέματα και ακολούθως δημιουργήσαμε κατηγορίες, ώστε να τους διευκολύνουμε στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 13) βλέπουμε την ποικιλία των θεμάτων στη διδασκαλία των ελληνικών. Οι περισσότερες αναφορές συγκεντρώνονται σε θέματα οικογένειας (15,3%) και σπιτιού (16,3%) αλλά και γεωγραφίας (14,4%). Αρκετά είναι και τα ποσοστά για θέματα πολιτισμού (10,2%) και εθίμων (7,4%). Το σημαντικότερο, πέρα από τα ποσοστά, αποτελεί η ύπαρξη αναφορών σε τέτοια θέματα, όπως είναι ο πολιτισμός μιας χώρας και τα έθιμα.

Πίνακας 13. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με τα διδασκόμενα θέματα

Θέματα	Συχνότητα	Ποσοστό
Ιστορία	15	7,0 %
Πολιτισμός	22	10,2 %
Περιβάλλον	12	5,6 %
Διακοπές	10	4,7 %
Ταξίδια	21	9,8 %
Γεωγραφία	31	14,4 %
Οικογένεια	33	15,3 %
Σπίτι	35	16,3 %
Φίλοι	20	9,3 %
Έθιμα	16	7,4 %
Σύνολο	215	100 %

Στη λίστα με τα θέματα που είχαν να τσεκάρουν οι μαθητές δόθηκε και ένα περιθώριο "άλλο", όπως συνηθίζεται σε ερωτηματολόγια για επιπλέον παρατηρήσεις ή παραλείψεις. Ο λόγος που παραθέτουμε τον επόμενο πίνακα, (πίνακας 14), δεν είναι τόσο για τις αναφορές και άλλων σημαντικών θεμάτων, όπως το φαγητό, αλλά για το γεγονός ότι οι μαθητές παρουσιάζουν τη γραμματική ως θέμα σε πολύ υψηλό ποσοστό (31%).

Πίνακας 14. Κατανομή των αναφορών ανάλογα με τα επιπλέον θέματα που ανέφεραν οι μαθητές

Άλλα Θέματα	Συχνότητα	Ποσοστό
Γραμματική	9	31 %
Μετανάστευση	1	3,4 %
Ψώνια	2	6,9 %
Τρόφιμα/ φαγητό	4	13,8 %
Καιρός	1	3,4 %
Ατυχήματα	1	3,4 %
Διασκέδαση	3	10,3 %
Αθλητισμός	4	13,8 %
Εκπαίδευση	1	3,4 %
Οικονομία/ εμπόριο	3	10,3 %
Σύνολο	29	100 %

4. Ανάλυση δεδομένων

4.1. Τα κίνητρα

Από τις απαντήσεις των μαθητών ξεχωρίζουν πολλές, όχι μόνο ως προς το περιεχόμενο αλλά και την εντυπωσιακά ορθή συντακτική δομή και χρήση της γλώσσας, όπως και για τη χρήση σημείων στίξης, πεζών και κεφαλαίων γραμμάτων. Οι περισσότερες απαντήσεις στο ερώτημα: *"για ποιο λόγο μαθαίνεις ελληνικά (ποια είναι τα κίνητρά σου;)"*, αν και απλές, τοποθετούνται σωστά γραμματικά και συντακτικά, *"να γνωρίζω και να καταλάβω καλύτερα την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας"*, *"θέλω να επικοινωνώ και να μαθαίνω τον Ελληνικό πολιτισμό"*, *"θέλω να ξέρω την γλώσσα των συγγενών του αντρός μου"*. Ορισμένες από τις απαντήσεις που δόθηκαν είναι εντυπωσιακές και εστιάζουν ως κίνητρο στην πολιτισμική πλευρά: *"μαθαίνω την ελληνική γλώσσα γιατί μου αρέσει ο ελληνικός πολιτισμός και επιπλέον η εταιρεία μου έχει σχέσεις με την Ελλάδα,... είναι η επιρροή που ασκούσαν σε μένα ο ελληνικός πολιτισμός και η ελληνική ιστορία όταν ήμουν παιδί και πήγαινα στο σχολείο"*, *"τα Ελληνικά είναι σπάνια και μελωδικά, εκτός απ' αυτό, ο άντρας μου πηγαίνει στην χορωδία ελληνική"*, *"εγώ είμαι μεταφράστρια και μαθαίνω ελληνικά και Αγγλικά στο πανεπιστήμιο. Για μένα είναι σημαντικό, να καταλάβω τον πολιτισμό των Ελλήνων και να γνωρίσω για τον τρόπο ζωής της Ελλάδας"*, *"σπουδάζω ελληνικά στο πανεπιστήμιο, επίσης μου αρέσει αυτή η γλώσσα και θα ήθελα να απασχολούμαι με ελληνικά στο μέλλον... Είναι το ενδιαφέρον για την γλώσσα, για την Ελλάδα, για τον ελληνικό πολιτισμό, ιδιαίτερα για την ελληνική μουσική"*.

Μια μερίδα σπουδαστών δεν αναφέρει κάποιο συγκεκριμένο λόγο, παρά διατυπώνει με φυσικότητα ότι απλά μαθαίνει μια γλώσσα που συγκινεί: "δεν ξέρω. Απλά θέλω να μαθαίνω την Ελληνική γλώσσα. Και μου αρέσει πολύ να μαθαίνω αυτή τη γλώσσα", "θα ήθελα να μαθαίνω ελληνικά, για να καταλαβαίνω και μπορώ να μιλάω στα ελληνικά", "τα κίνητρά μου είναι το ενδιαφέρον για τον ελληνικό πολιτισμό και έλληνους ανθρώπους", "Μου αρέσει πάρα πολύ η ελληνική γλώσσα, και θέλω να πάω στην Ελλάδα", "θέλω να κάνω ταξίδι στην Ελλάδα, να μαθαίνω περισσότερο τον πολιτισμό της Ελλάδας", "μου αρέσει ο πολιτισμός ελληνικός, και μαθαίνω Ελληνικά για να τον ξέρω καλύτερα", "να καταλαβαίνω αυτή τη γλώσσα και να επικοινωνώ ελληνικά. Η ιστορία της αρχαίας Ελλάδας, μύθος", "μου αρέσει ο πολιτισμός της Ελλάδας, και θέλω να μιλάω ελληνικά με τους Έλληνες και όχι αγγλικά".

Δεν λείπουν βέβαια και οι αναφορές που αφορούν καθαρά επαγγελματικά κίνητρα για την εκμάθηση των ελληνικών ως ξένης γλώσσας, αλλά και οι μεικτές αναφορές, όπου συνδυάζεται το "τερπνόν μετά του ωφελίμου": "πιστεύω ότι η γνώση των ελληνικών θα μου βοηθήσει με την δουλειά μου γιατί η εταιρία που δουλεύω συνεργάζεται με τους Έλληνες", "τώρα αυτό είναι το χόμπι μου, αλλά ίσως όταν την μάθω καλύτερα να την χρησιμοποιήσω στη δουλειά μου", "θέλω να μάθω ελληνικά, γιατί μου αρέσει η ελληνική γλώσσα και ενδιαφέρομαι για τον ελληνικό πολιτισμό. Νομίζω ότι η Ελληνική γλώσσα χρησιμεύει στην προσεχή δουλειά μου", "νομίζω ότι στην πόλη μου μπορώ να βρω καλή δουλειά που θα χρειάζομαι την γνώση της ελληνικής γλώσσας".

Υπήρχαν ακόμη και διπλωματικές αναφορές στα κίνητρα: "θέλω να μεταχειρίζομαι την ελληνική γλώσσα στην μελλοντική μου σταδιοδρομία. Η εξέλιξη των σχέσεων ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Ουκρανία", "μου αρέσει πολύ η ελληνική γλώσσα και ο ελληνικός πολιτισμός, θέλω να καλυτερεύω η γνώση μου και να συναναστρέφομαι με των ελληνικών φίλων. Θέλω να δουλεύω στις διπλωματικές σχέσεις και νομίζω ότι οι σχέσεις ανάμεσα στην Ουκρανία και στην Ελλάδα κάνει πολύ προοπτική". Μερικοί μαθητές έχουν ως κίνητρο πιο ευχάριστους στόχους, όπως τα ταξίδια, "μου αρέσει αυτή η γλώσσα και "θέλω να πηγαίνω στην Ελλάδα", "πήγα στην Ελλάδα με την χορωδία το 2004. Μου άρεσε πολύ η Ελλάδα, οι άνθρωποι και γενικά ο Ελληνικός πολιτισμός", "θέλω να κάνω ταξίδι στην Ελλάδα, να μαθαίνω περισσότερο τον πολιτισμό της Ελλάδας", "θα ήθελα να πάω στην Ελλάδα και θέλω να ξέρω αυτή τη γλώσσα". Κατά την κατηγοριοποίηση των αναφορών, συστάθηκε και μια θεματική

όπου συγκαταλέχθηκαν οι αναφορές που αφορούσαν καθαρά ακαδημαϊκούς λόγους. Αυτές προέρχονταν κυρίως από μαθητές του Πανεπιστημίου, στους οποίους δόθηκαν τα ελληνικά ως δεύτερη ξένη γλώσσα. Όμως μόνο 6 αναφορές διατύπωναν ως κίνητρο: *"μας δώθηκε η ελληνική στο πανεπιστήμιο"*. Οι υπόλοιποι διατύπωναν και επιπλέον θετικά κίνητρα, όπως: *"επειδή μας δόθηκε η γλώσσα, αλλά μου αρέσει"*, *"Εγώ σπουδάζω ελληνικά στο πανεπιστήμιο, μου αρέσει να μαθαίνω να μιλάω σωστά"*.

4.2. Τα ενδιαφέροντα

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των θεματικών κατηγοριών και τη στατιστική ανάλυση, οι περισσότερες αναφορές σχετίζονται με το ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα (32%) και τον ελληνικό πολιτισμό (22%), (πίνακας 6). Υπάρχουν αναφορές που αφορούν καθαρά ως κίνητρο την επικοινωνία στα ελληνικά (19%), ένα κίνητρο που θεωρούμε εξίσου σημαντικό με τα προηγούμενα. Αυτό που εντυπωσιάζει είναι ότι μεταξύ των ενδιαφερόντων συμπεριλαμβάνουν και αναφορές σχετικά με την επικοινωνία στα ελληνικά, ως ξεχωριστό θέμα ενδιαφέροντος μεταξύ των υπολοίπων: *"να διαβάζω βιβλία των ελληνικών συγγραφέων στα ελληνικά, μου αρέσει να κουβεντιάζω στα ελληνικά για διαφορετικά προβλήματα της σημερινότητας"*, *"...μου αρέσει να επικοινωνώ στα ελληνικά"*.

Οι αναφορές που αφορούν τα επαγγελματικά κίνητρα καλύπτουν μόνο το 13% του συνόλου των αναφορών. Δεν θεωρούμε ότι αποτελούν αρνητικό κίνητρο για την εκμάθηση των ελληνικών, διότι είναι το ίδιο σημαντικό το ότι η γλώσσα μας έχει διεισδύσει και στην οικονομική ζωή της πόλης ή της χώρας και προσφέρει επαγγελματικούς ορίζοντες στους Ουκρανούς.

4.3. Μεθοδολογική μαθησιακή προσέγγιση

Είναι εντυπωσιακό ότι όλοι σχεδόν οι μαθητές απάντησαν ότι προτιμούν να μαθαίνουν τη γραμματική και τη σύνταξη της γλώσσας (94,2%), παρά να διδάσκονται την επικοινωνία χωρίς έμφαση σε αυτές. Εδώ, το ποσοστό διαφωνίας φτάνει στο 57,7%, ενώ υπάρχουν και αρκετές απαντήσεις ουδέτερες, 34,6%, γεγονός που δείχνει ότι υπάρχει προβληματισμός. Ο δομικός προσανατολισμός της διδασκαλίας επιβεβαιώνεται και από τις δυσκολίες που αναφέρουν οι μαθητές στη γλώσσα. Η γραμματική κατέχει το υψηλότερο ποσοστό (28,9%), ενώ ακολουθούν η ακουστική κατανόηση (22,9%) και

η προφορική επικοινωνία (21,7%). Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι το πολύ υψηλό ποσοστό συμφωνίας για τη δομική διδασκαλία δείχνει ότι οι συγκεκριμένοι μαθητές διδάσκονται σύμφωνα με αυτό το μοντέλο και αδυνατούν να κατανοήσουν πλήρως τους γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες, όμως παράλληλα έχουν πρόβλημα με τα προφορικά και την κατανόηση και θα ήθελαν ίσως έναν περισσότερο ευέλικτο τρόπο διδασκαλίας, καθώς τα ποσοστά μοιράζονται στη δεύτερη ερώτηση, που αφορά την επικοινωνιακή διδασκαλία, ανάμεσα στο "διαφωνώ" (57,7%) και "ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ" (34,6%).

5. Τελικά σχόλια

Όπως δείχνουν τα στοιχεία της μικρής μας έρευνας, οι σπουδαστές της ελληνικής γλώσσας έχουν στην πλειοψηφία τους πολιτισμικά κίνητρα και το διατυπώνουν πολύ εκφραστικά, όμως δεν διστάζουν να αναφερθούν και στους λειτουργικούς λόγους εκμάθησης της γλώσσας.

Τα θέματα που επιλέγονται για τη διδασκαλία, εκτός από τα καθημερινά, συμπεριλαμβάνουν θέματα πολιτισμού, ιστορίας και γεωγραφίας. Σύμφωνα με τα σχόλια της καθηγήτριάς τους, γίνεται μια διαθεματική προσέγγιση, ειδικά όταν διδάσκονται γεωγραφία, όπου εξετάζονται περιοχές, τόποι, έθιμα, οικονομία, διατροφή. Στα μεθοδολογικά θέματα, η διδασκαλία επιμένει παραδοσιακά, οι μαθητές επιζητούν να μαθαίνουν τη γλώσσα με βάση τη γραμματική, διότι έτσι δεν νιώθουν "ανασφαλείς", όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει η καθηγήτριά τους. Επίσης, η γραμματική αποτελεί τη βάση του εκπαιδευτικού τους συστήματος και έτσι θεωρούν απαραίτητη τη διδασκαλία της.

Ερμηνεύοντας τα δεδομένα της έρευνας δεν διαπιστώνουμε ότι οι Ουκρανοί μαθητές έχουν ωφελιμιστικούς λόγους και πρακτικά κίνητρα για να μάθουν την ελληνική γλώσσα. Έχουν μια άλλη συμπεριφορά προς τη γλώσσα, παρακινούμενοι από εσωτερικά κυρίως κίνητρα, με περισσότερο ανθρωπιστικό προσανατολισμό, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από την καθηγήτρια των ελληνικών. Η ανθρωπιστική αυτή προσέγγιση επηρεάζει και μεθοδολογικά προσδίδοντας επικοινωνιακό χαρακτήρα στη μάθηση, χωρίς να βασίζεται σε μιχεβιοριστικά πρότυπα εξωτερικών κινήτρων. Συντελούνται γνωστικές αλλαγές στους χρήστες της γλώσσας προς εκμάθηση, καθώς είναι συνειδητοποιημένοι ως προς τους στόχους, οι οποίοι απορρέουν από την εκτίμηση

της γλώσσας στόχου ολιστικά, δηλαδή γλωσσολογικά και πολιτισμικά. Αυτό είναι έκδηλο και από τον τρόπο που χειρίζονται τη γλώσσα στις ανοιχτές ερωτήσεις που τους θέσαμε, δηλαδή αποτελεσματικά στην επικοινωνία του μηνύματος αλλά και στη δομή του λόγου.

Βιβλιογραφία

- Ainley, M. 2004. What do we know about student motivations and engagement? Paper presented at the annual meeting of the Australian Association for Research in Education, Melbourne, Nov. 29-Dec. 2.
- Bandura, A. 2001. "Social cognitive theory: An agentic perspective". *Annual Review of Psychology*, 52, 1-26
- Bennett, A. 2005. Researchers study motivation in class. USC News, <http://uscnews.usc.edu>
- Brown, H.D. 2000. *Principles of Language Learning and Teaching* (4th ed.). Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.
- Coleman, J.A. 1996. *Studying Languages: a Survey of British and European Students*. London: CILT.
- Cook, V. 2002a. Basic Teaching on the L2 User <http://ntlworld.com/vivian.c/SLA>
- Cook, V.J. (ed.) 2002b. *Portraits of the L2 User*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Cook, V 2004. Bilingual Cognition and Language Teaching. <http://ntlworld.com/vivian.c/SLA>
- Cretu, D. 2003. "Students' motivation". *Thinking Classroom*, 4, (2), 21-28
- Dweck, C. S. 2000. *Self-Theories: Their Role in Motivation, Personality, and Development*. Philadelphia, PA: Taylor and Francis.
- Gardner, R.C., & Lambert, W.E. 1996. *Attitudes and Motivation: Second Language Learning*. Newbury House.
- Hudson, G. 2000. *Essential Introductory Linguistics*. Blackwell Publishers.
- Lile, T. W. 2002. "Motivation in ESL classroom". *The Internet TESL Journal*, VIII, (1)
- Manfred, W. 2004. An Exploration of the Role of Integrative Motivation in the Achievement of English Language Learners in Hong Kong. <http://www.3telus.net/linguisticissues>
- Norris-Holt, J. 2001. "Motivation as a contributing factor in second language acquisition", *The Internet TESL Journal*, VII, 6. <http://iteslj.org/>
- Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού, 16-20 Krasnij Pereulok, 65026 Odessa, Ukraine.